

Encomium in Petrum et Paulum et Andream, Thomam et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem

Ἐγκώμιον εἰς Πέτρον καὶ Παῦλον καὶ Ἀνδρέαν, Θωμᾶν τε καὶ Λουκᾶν καὶ Ἰωάννην· καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν Θωμᾶ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου

Χαίρετε Χριστοῦ βασιλεῖς, ἅγιοι Ἀπόστολοι· ὑμῖν γὰρ τὴν ἄνω καὶ κάτω βασιλείαν ἐπίστευσε. Ἐκατέρους τοὺς θρόνους οἰκονομεῖν καὶ ποιμαίνειν τὰ σκῆπτρα παρέδωκε, τῆς κάτω μὲν τὸν κλῆρον διορθωθῆναι βουλόμενος, τῆς ἄνω δὲ τὴν δόξαν ἀστράψαι, τὸ κάλλος πλεονάσαι, φανερωθῆναι τὸ φῶς, γνωσθῆναι τὰ μυστήρια, κηρυχθῆναι τὴν δύναμιν. Χαίρετε, τὸ ἄλλας τῆς γῆς, τὸ μηδέποτε μαρανθῆναι δυνάμενον. Χαίρετε, τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τὸ μένον ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ λάμπον παντα 113 χοῦ, τὸ φωτίζον τοὺς ἐσκοτισμένους, τὸ χωρὶς ὕλης καιόμενον· ὁ λύχνος ὁ Χριστός, λυχνία δὲ ὁ Πέτρος, ἔλαιον δὲ ἡ χορηγία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Χαίρετε, τοῦ κόσμου τὸ φῶς, ᾧ νῦν πᾶσα παραχωρεῖ· οὐκ ἐπισκιάζει νεφέλη, οὐκ ἀντιβαίνει καταγίγς, οὐδὲ λαίλαψ ἐπίκειται, τούναντίον δὲ τὰ ἐν ἡμῖν ἐσκοτισμένα φωτίζεται, λευκαίνει τὰ κρυπτά, σμῆχει τὰ λανθάνοντα, τὰ συνειδῶτα καθαίρει. Χαίρετε, ἱερέων οἱ σφραγισταί, τῶν διδασκάλων οἱ παιδευταί, τῶν ἐθνῶν οἱ σαγηνευταί, τῶν λαῶν οἱ ἀγορευταί, τῶν δικαίων οἱ ἀλεῖπται, τῶν ἀμαρτωλῶν οἱ πλύται, τῆς ἀμαρτίας οἱ σφάκται, τῶν ἀπίστων οἱ φωτισταί, οἱ ἀήττητοι φύλακες, οἱ πολυτελεῖς ἔμποροι. Χαίρετε καὶ τῆς ἐμῆς φωνῆς οἱ χαλκευταί, τῆς ἀμαρτωλοῦ γλώττης οἱ χορηγοί, τῆς ἐμῆς ἀσθενείας οἱ δυναμωταί, τῆς ἐμῆς παρρησίας οἱ παιδοτρίβαι, τῶν ἐμῶν λόγων οἱ τέκτονες. Χαίρετε, οἱ πῆραν μὴ ἔχοντες, καὶ πλούτου πᾶσαν τὴν οἰκουμένην πληρώσαντες· οἷς οὐκ ἦν ῥάβδος περιττή, καὶ πανταχόθεν τοὺς λύκους ἐδίωξατε· οἷς οὐκ ἦν δεύτερος χιτῶν, ἀλλὰ βασιλεῖς παρ' ὑμῶν ἐνεδύθησαν· οἷς οὐκ ἦν ὑποδήματα διπλά, ἀλλὰ τὴν γῆν μὲν τοῖς δρόμοις ἐσαλεύσατε, νεφέλαι δὲ τοῖς 114 ποσὶ τοῖς ὑμετέροις ὑπέτρεχον. Ἄγγελοι τὴν ὁδὸν ἔφανον εὐτρεπίζοντες, θάλαττα δὲ πεζεύοντας ὑμᾶς καθάπερ ὀλκάδας ἀρμενοφόρους ἐβάσταζεν. Οἷς οὐκ ἦν ἄργυρος ἐν τῇ ζώνῃ, οὐδὲ χρυσὸν ἔφερε τὸ βαλάντιον, ἀλλὰ πολλὰ μὲν ἐκ τῆς πῆρας τοῖς χωλοῖς ἐδανείζετε· ὑμῶν δὲ τῆς ζώνης τυφλὸς ἄψας, ἀριθμεῖν τὸν δρόμον τῶν ἡμερῶν ἤρχετο, καὶ σταθμίζειν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν ἥλιον, καὶ δακτυλοδεικτεῖν ἀστέρας, οἷς οὐκ ἐγίνωσκε τὸ πρότερον. Χαίρετε, οἱ τοῦ Διαβόλου συμποδισταί καὶ τῶν δαιμόνων σκελισταί, οἱ καθαιρέται τῆς πλάνης, οἱ τὴν ἀπάτην ἐκ τῶν ψυχῶν τῶν ἡμετέρων λαξεύσαντες· ὧν τὰ σιμικίνθια μιμεῖται τοῦ Κυρίου τὰ κράσπεδα· ὧν αἱ σκιαὶ ἰατρεῖα πολλὰ καὶ διάφορα ἐν ταῖς πόλεσιν ἅμα καὶ ταῖς χώραις ἀνέστησαν. Χαίρετε, οἱ τὸν θησαυρὸν εὐρόντες τὸν ἐν ἀγρῷ κρυπτόμενον, οἱ τῇ γυναικὶ τὴν δραχμὴν ἦν ἀπώλεσε δείζαντες, οἱ διπλᾶ τῷ Χριστῷ προσενέγκαντες, ἅπερ ἐπιστεύθητε τοῦ κηρύγματος τάλαντα, οἱ τὴν σαγήνην τὴν ἐκ παντὸς γένους συναγαγοῦσαν εἰς τὸν βυθὸν τῆς οἰκουμένης χαλάσαντες, οἱ θηρεύσαντες ἰχθύας, οὓς μέχρι 115 καὶ νῦν δειπνῶν ἐν οὐρανοῖς ὁ Βασιλεὺς εὐφραίνεται, οἱ τὴν σοφὴν ποδὶ τὰ τρία μέτρα τῶν ἀλεύρων φυράσαι καὶ ζύμην μίαν ἀπαρτίσαι διδάξαντες, οἱ τοὺς φραγμοὺς συλήσαντες καὶ τὰς ὁδοὺς βιασάμενοι καὶ ἐρήμους θηράσαντες καὶ κλητῶν τὰς παστάδας τοῦ γάμου τοῦ νυμφικοῦ πληρώσαντες. Χαίρετε, οἱ τὸν ἀκρογωνιαῖον <εὐρόντες> καὶ βασιλικούς ἐπ' αὐτοῦ νυμφῶνας τοσοῦτους ἀναστήσαντες, τοσαύτας ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς γῆς οὐρανοῖς ὁμοίας ἐγείραντες, τοσαῦτα θυσιαστήρια τῇ θυσίᾳ <τῇ> ζωοτόκῳ πεζάμενοι. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Παῦλε, καὶ σὺ δέ, ὦ Πέτρε, Ἀνδρέα καὶ Θωμᾶ, Λουκᾶ καὶ

Ἰωάννη, καὶ σὺν ὑμῖν ὁ λοιπὸς τῶν Ἀποστόλων κατάλογος· ἐν ὑμῖν γὰρ καὶ τοὺς λείποντας ἔχομεν· ἐν τοῖς παροῦσι τοὺς ἅπαντας κεκτήμεθα. Χαῖρε, ἡ ἐξάπτερος τῶν Σεραφεῖμ τῶν ἀοράτων δύναιμι, ἡ ἐξαήμερος τῆς κτίσεως τῆς ὀρωμένης ὑπόστασις, ἡ ἐξάλιθος τῆς ἐπωμίδος τῆς ἱερατικῆς διαίρεσις, οἱ ἕξ ἄρτοι τῆς τραπέζης ἦν ὁ Θεὸς ἔδειξε καὶ Μωυσῆς ἰστόρησε καὶ Βεσελεὴλ ἔπηξε, αἱ ἕξ ὑδρίαὶ ἅς ἡ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας ἐκέκτητο, ὧν τὸ μὲν ὕδωρ οἶνος ἦν, ὁ δὲ οἶνος ἡμερώτερος γάλακτος 116 καὶ γλυκύτερος μέλιτος· οὔτε γὰρ ἄμπελος αὐτῆ φθαρτῆ, <ἀλλὰ Λόγος ἄφθαρτος προσέφερε· οὔτε βότρυς πηλώδης ἐξηργάσατο, ἀλλὰ φωνή> Θεοῦ, καὶ λόγος ποιητοῦ, καὶ δημιουργοῦ πρόσταγμα. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Πέτρε· καλὸν γὰρ καὶ κοινῆ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἰδία πάλιν τῶν ἱερῶν λογάδων ἕκαστον ἀπὸ σπουδῆς ἀσπάσασθαι. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Πέτρε, τῶν ἀμαρτωλῶν ἡ θύρα, τῶν μετανοούντων ἡ παρηρησία, τῶν ἐπιστρεφόντων ἡ προτροπή, τῶν ἀρνούμενων ἡ ἀνάκλησις, καὶ τῶν πιπτόντων ἡ παράκλησις. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Πέτρε, τῶν μαθητῶν ἡ γλῶττα, τῶν κηρύκων ἡ φωνή, τῶν Ἀποστόλων ἡ ὄψις, τῶν οὐρανῶν ὁ φύλαξ, ὁ τῶν κλειδούχων πρωτότοκος. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Πέτρε, ὁ τοῦ Διαβόλου τὴν πάλιν σοφισάμενος, ὁ μετὰ τὴν ἦτταν τὴν νίκην βιασάμενος, ὁ σκελίσας ὃν ἐσκελίσθης μείζονα, ὁ μετὰ τὸ τραῦμα τὸ βραβεῖον λαβών, ὁ μετὰ τὸ πτώμα καὶ τρόπαιον ἐγείρας καὶ ἀρπάσας ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀντιδίκου τὸν στέφανον. 117 Χαίροις ἡμῖν, ὦ Παῦλε, ὧν λόγοι πολλοὶ παρ' ἡμῶν ἐποφείλονται· ὧν πᾶσά τις πόλις εἰς εὐφημίαν ἀνακεῖται· οὐ πᾶσα γῆ καὶ τὸν σπόρον βαστάζει, καὶ τὰ δράγματα δείκνυσι· οὐ τὰ μύρα καὶ βασιλεῦσιν ἤρεσεν, ἐδυσώπησεν ἄρχοντας, τῶν ἀπίστων τὰς ῥίνας ἀπὸ βορβόρου μετέθηκε. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Παῦλε, ὁ τὴν Ἀττικὴν ἐλέγξας ὡς ἀπαίδευτον· ὁ τῶν Ἀθηναίων μεταβαλὼν τὸ φρύαγμα· ὁ τοὺς ῥήτορας πείσας ἰδιωτῶν ἀνέχεσθαι, καὶ τοὺς σοφιστὰς τοῖς σολοικισταῖς παρέχειν τὰ ὧτα προτρεψάμενος· ὁ τὸν Ἄρειον Πάγον καταπλήξας τοῖς ἐξ οὐρανοῦ δόγμασι. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Παῦλε, ὁ ἀναληφθεὶς εἰς οὐρανοὺς· οὐκ οἶδα δέ, πῶς· οὐδὲ γὰρ ὀπότερον, πτεροῖς ἢ ποσίν, οὐκ ἐπίσταμαι· ὁ εἰς παράδεισον ἀρπαγείς, εἰ καὶ τέως τοὺς βαστάσαντας ἔκρυσας· ὁ ῥήματα παραλαβὼν πάσης <ἀκοῆς> μείζονα· ὁ γράψας ἐπιστολὰς αἷς ἴσα τοῖς νόμοις καὶ οἱ βάρβαροι πείθονται· ὁ καλάμῳ τὰ ἔθνη σωφρονήσας, χάρτη δὲ τὸν βίον ἐπιστρέψας, καὶ τὴν γῆν διορθωσάμενος μέλανι. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Λουκᾶ, ἰατρὲ καὶ λογογράφε, ὁ τῆς σοφίας ἡμῖν τὰ πρωτεῖα 118 δρεψάμενος· ὁ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς τὰ ἄνθη τρυγῆσας τὰ ἐξαίρετα· ὁ κρατῆρα κεράσας τῷ συμποσίῳ μείζονα· ὁ παραθεὶς ὀψάρια, ἐν οἷς ὁ καλῶν σεμνύνεται, καὶ τὸ δεῖπνον λαμπρύνεται, <καὶ> οἱ κληθέντες εὐφραίνονται. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Λουκᾶ, οὐ πᾶσαι μελετῶσιν αἱ ἐκκλησίαι τὸν ἔπαινον, παρ' οὐ πᾶς τις πλεον τι μαθεῖν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους προσδέχεται, εὐαγγελικῆς ὅλης ἀπηρτίσθαι χάριτος. Οὐ παρῆλθες τὰ πρῶτα, οὐ παρῆκες τὰ δεύτερα. Βίβλον διττὴν τὴν ἐτέραν ὑπὸ τῆς ἐτέρας μαρτυρουμένην ἔγραψας. Χαίροις ἡμῖν, ὦ Λουκᾶ· σὺ γὰρ ἡμῖν ἡρμήνευσας τοῦ Γαβριὴλ τὴν κάθοδον· σὺ τὴν κεχαριτωμένην Παρθένον ἐκόσμησας· νυμφικῶς ἀναδήσας, βασιλικῶς ἐνυμφαγώγησας μετὰ τοῦτο τῷ Πνεύματι· σὺ τῆς Ἐλισάβετ ἡμῖν ἔδειξας τὰ σκιρτήματα· σὺ τοῦ Χριστοῦ τῆς σαρκὸς τὴν περιτομὴν σιωπᾶν οὐχ ὑπέμεινας, ἵνα δείξης πάντα τῇ σαρκὶ τὰ ἡμέτερα πάσχοντα, τὸν καὶ σάρκα γενέσθαι δι' ἡμᾶς ἀνασχόμενον. 119 Χαίροις ἡμῖν, Ἀνδρέα, τῶν πρώτων ὁ πρῶτος, τῶν ἐκλεκτῶν ὁ ἐκλεκτός, τῆς λογικῆς ἀγέλης ὁ κριός· ὁ πρῶτος ἄρτος, ἄρτον παρὰ ἄρτου λαβών· ὁ πρῶτος ἀπὸ τῆς πηγῆς πίνων, ἐξ ἧς ποταμοὶ ζωῆς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἄνω καὶ κάτω μερίζονται. Χαίροις ἡμῖν, Ἀνδρέα, ὁ ἀπὸ λίμνης εἰς οὐρανοὺς μετοικήσας· ὁ τὴν σαγήνην ἐκμισθώσας τῇ χάριτι· ὁ τὸ δίκτυον παραχωρήσας τῷ Πνεύματι· ὁ τῷ Χριστῷ καθάπερ ἰχθὺν προσενέγκας τὸν Σίμωνα· ὁ τῆς ἀλιείας ἐξ ἀλιέων καὶ ἀποστόλων καὶ κηρύκων καὶ βασιλέων καὶ στρατηγῶν κλειδούχων ἀρξάμενος· ταῦτα γὰρ ἦν πάντα Πέτρος, ἀλλὰ καὶ τούτων μείζονα.

Χαίροις ἡμῖν, Ἄνδρέα, ὁ τὸν Λόγον διὰ τῆς φωνῆς ἐπιγνούς, καὶ διὰ τοῦ λύχνου μαθητευθεὶς τὸν Ἥλιον, καὶ διὰ τοῦ Προδρόμου προδραμῶν Βασιλεῖ τῷ λανθάνοντι· ὁ ἀκούσας ἀμνόν, καὶ νοήσας Θεόν· ὁ ἐρωτήσας ποῦ μένεις, τὸν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ· οὐδαμοῦ μὲν, ἐπειδὴ περ οὐδεὶς τόπος τὸν ὑπὲρ τόπον χωρεῖ· πανταχοῦ δέ, ὅτι πάντα πεπλήρωκε. 120 Χαίροις ἡμῖν, ὧ Ἰωάννη Βαπτιστὰ καὶ χορευτὰ καὶ σαλπιστὰ· ἢ τῶν ἀρχαίων ἕξοδος, καὶ τῶν νέων ὧν εἴσοδος· ὁ φθεγξάμενος ἐκ μήτρας, ἃ τὸ γῆρας ἐλάνθανε· παιδὶ προεφήτευσας ἃ τοὺς πρεσβύτας ἐκρύπτετο. Χαίροις ἡμῖν, Ἰωάννη, ὁ περιστερὰν ἰδὼν ἀθεώρητον· ὁ περιστερὰν ἰδὼν, ἧς οἱ πόδες ἀδέσμευτοι καὶ πτερὸν ἐλεύθερον· ὁ περιστερὰν ἰδὼν, ἦν οὐ ψηλαφᾷ μάχαιρα· ὁ περιστερὰν ἰδὼν μὴ γινομένην οὐσίαν. Χαίροις ἡμῖν, Ἰωάννη, ... ἐθριάμβευσε τοῖς τραύμασι τοῖς οἰκείοις τὸν θάνατον, καὶ τοῦ στρατιώτου τὴν λόγχην τὴν μακαρίαν ὁμοῦ καὶ φοβερὰν παρέστειλε μακαρίαν τῷ κεντηθέντι, φοβερὰν τῷ κεντήσαντι· ἐξ αὐτῆς γὰρ ἐδείχθη ποιμὴν ἀγαθός· ποιμὴν τιθεὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων· ἐπειδὴ περ διψῶσαν τὴν ἰδίαν ἀγέλην ἐθεώρησε, καὶ τὴν πλευρὰν ἀνοίξας ἀπὸ ταύτης ἐπότισε· μακαρίαν 121 τῷ κεντηθέντι, φοβερὰν τῷ κεντήσαντι· φοβερὰν καὶ τολμηρὰν· ἐγύμνωσε τὸν θησαυρόν, καὶ τὸν πλοῦτον οὐκ ἔλαβεν· ἤνοιξε τὴν πηγὴν, καὶ πόσιν οὐχ ὑπέμεινε· πάντας ἐπότισεν, ἑαυτὸν οὐκ ἐπότισεν· ἤνοιξε θύραν τῷ φωτί, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔκλεισε. Θωμᾶς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πῶς; Αὐτοῦ ψάλλοντος μετὰ τοῦ Δαυὶδ ἄκουε· φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεόν, καὶ προσέσχε μοι. Τί προσέσχε; Ὅτι οὐ δυσπιστήσας ἐξεζήτησεν, ἀλλὰ μὴ ἀσθενήσας ἔτυχεν. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου, τῆς ἀπορίας τῆς ἐν διαλογισμοῖς εὐδηλον, τὸν Θεὸν ἐξεζήτησα, βουλόμενος μαθεῖν εἰ καθάπερ οἱ ἄρτοι, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ οἱ ἰχθύες–οἱ ἄρτοι πλεονάσαντες, τὸ ὕδωρ μεταβληθέν, οἱ ἰχθύες αὐτομάτως εἰσπηδῶντες τῷ ἀγγίστρῳ–οὕτω καὶ ὁ θάνατος Θεόν σε μετὰ θάνατον, ὃν εἶλω τῆ σαρκί, παριστᾶ καὶ μαρτύρεται. Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἢ ψυχὴ μου· ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ καὶ ἠὲ φράνθην. Ὅρα πόσῃ ἔχει εὐγένειαν τῶν Προφητῶν τὰ ῥήματα, καὶ τῶν Ἀποστόλων θεολογίας τὰ 122 δόγματα· φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς τὸν Θεόν, καὶ προσέσχε μοι. Οὐκ εἶπε μόνον πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ πότε πρὸς αὐτὸν ἐκέκραξε φωνῇ ὁ Θωμᾶς; Ὅτε τῶν Ἀποστόλων εἰπόντων, ἐωράκαμεν τὸν Κύριον, αὐτὸς ἀπορῶν εἶπεν· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ <τὸν> τύπον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Εἶτα τοῦ Χριστοῦ μεθ' ἡμέρας ἐπιφανέντος αὐτῷ καὶ εἰπόντος· φέρε τὸν δάκτυλό σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός, αὐτὸς ἐκπλαγεὶς μεγάλη τῇ φωνῇ ἀπεκρίνατο· ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. Ὁ δὲ Χριστὸς τὴν φωνὴν οὐκ ἀπώσατο, ἀλλὰ καὶ χαίρων ἐδέξατο· καὶ διὰ τοῦτο ὁ κάλαμος τῆς προφητείας ἐπήγαγε· καὶ προσέσχε μοι. Τίς δὲ ὁ προσοχῆς τρόπος; Δεῦρο δέ, δεῦρο μάνθανε. Προσεσχηκῶς γὰρ ὁ Κύριος, ὅτι μαθητὴς ὁ ἀμφιβάλλων ἦν, ὅτι κῆρυξ ὧν ἀρνεῖται ὁ διστάσας Ἀπόστολος, ἐπιτιμίαν ἄκουε. Ποίαν; Ἐκεῖνον ἐπιστύψαι, ἡμᾶς δὲ βουληθεὶς φωταγωγῆσαι, ἐπήγαγεν· ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. Θωμᾶς δὲ οὐ σιωπᾷ, ἀλλὰ ποίαν ἀπολογία πρὸς τὴν ἐπιτίμησιν ἐπεισήγαγεν; Ἰω 123 ἀννης μὲν αὐτὸς οὐ λέγει, Δαυὶδ δὲ κρύπτειν οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ λαμπρᾷ κηρύττει φωνῇ, ἐπειδὴ πνεῦμα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. Τίς τοίνυν ἢ ἀπολογία; Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν Θεὸν ἐξεζήτησα, ταῖς χερσὶ μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην. Μὴ ἀγανάκτει, φησὶν, ὧ Βασιλεῦ, μὴ ὀργισθῆς, ὧ Λυτρωτά, μὴ θυμωθῆς, ὧ Δέσποτα. Ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν Θεὸν ἐξεζήτησα· ἢ καρδιά ἐθλίβη, ὁ λόγος ἐνεχύθη, ἠπόρησεν ἢ διάνοια· ἐθορύβησάν με τῶν Φαρισαίων τὰ ῥήματα, ἐτάραξάν με τῶν Γραμματέων οἱ λόγοι· ἐθόλωσέ μου τὴν πίστιν ἢ τοῦ Πιλάτου προδοσία, ἐτάραξάν μου τὴν ἀνδρείαν τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἀργυροῖς ὠνησαμένων, τὰ ῥήματα. Ποῖα ταῦτα; Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐλθόντες νυκτὸς

ἔκλειψαν αὐτόν, ἡμῶν κοιμωμένων. Ἐπὶ τούτοις ὁ λογισμὸς ἠπόρησεν, ἡ καρδία ἐθλίβη καὶ ἡμέρα θλίψεως ἢ ἡμέρα εὐφροσύνης ἐγένετο· διὰ τοῦτο λέγει ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου· οὐχ ἀπλῶς θλίψεως, ἀλλὰ θλίψεώς μου· αἱ γὰρ γυναῖκες τῶν μύρων προσδεχθέντων ἠὺφραίνοντο, Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἰδόντες τὰς ὀθόνας, ἀναγκαίως ἐχόρευον· ὁ δὲ λοιπὸς τῶν 124 Ἀποστόλων σύλλογος τῆς σῆς ὄψεως ἀξιωθεῖς, οὐ μόνον ἠὺφραίνοντο, ἀλλὰ καὶ ἐσκίρτων ἀπὸ σπουδῆς, καὶ ἤλοντο· ἐσκίρτων μὲν μυστικά, ἤλοντο δὲ πνευματικά. Ἐγὼ δὲ ἐν θλίψει, οὐδενὸς γὰρ ἀξιωθεῖς τῶν εἰρημένων, ἐτύγχανον. Ἄλλ' οὐδ' οὕτως ὀλοκλήρως πεπλάνημαι, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου, σὲ τὸν Θεὸν τὸν ἐμὸν ἐξεζήτησα· καὶ τῶν μαθητῶν εἰπόντων, ἐωράκαμεν τὸν Κύριον, ἠσχύνθην πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν, ὑμεῖς ἐωράκατε, περὶ οὗ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλειψαν αὐτόν, ἡμῶν κοιμωμένων. Καὶ τούτοις μὲν οὐκ εἶπον, σὲ δὲ τὸν ἐμὸν Θεὸν ἐξεζήτησα. Οὐκ εἶπον αὐτοῖς· τί μοι καὶ τῷ σταυρωθέντι; Τὸν κεντηθέντα Λυτρωτὴν οὐ καλῶ, τὸν παθόντα σαρκὶ Θεὸν ἐγὼ προσαγορεύειν οὐκ ἀνέχομαι, ἀλλὰ σὲ ἐξεζήτησα ταῖς χερσὶ μου εἰπών· ἐὰν μὴ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Σὲ τοίνυν τὸν Θεὸν τὸν ἐμὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσὶ μου νυκτὸς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· εὔρον γὰρ ὃν ἐξεζήτησα μερίζονα, ἐψηλάφησα ὃν ἐπόθουν 125 λαμπρότερον. Εὔρον ἄπληγον πληγὴν· εἶδον τραῦμα, καὶ φθορὰ οὐκ ἦν· ἔψαυσα μωλώπων, καὶ ἀφθαρσία παρέστη. Ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχὴ μου. Πότε; Ὅτε τὸν ὄνειδισμὸν τῶν Ἰουδαίων ἤκουον· ἀλλ' ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠὺφράνθην. Ἄμα τοὺς δακτύλους τοῖς μώλωπι τοῖς ζωηφόροις ἐπέβαλον, καὶ ἐμνήσθην ὅτι Θεὸς ὁ σαρκωθεῖς· ἐμνήσθην καὶ εὐφρανθεῖς ἐθεολόγησα διπλᾶ· οὐκ εἶπον μόνον ὁ Κύριος, οὐδὲ μόνον ὁ Θεός, ἀλλ' ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου, εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος περὶ οὗ [, φησίν,] Μωυσῆς ἔλεγεν· οὗτος Κύριος ὁ Θεός σου· Θεὸς θεῶν ἐστὶ, καὶ Κύριος τῶν κυρίων· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν οὗτος ἡμῖν Ὡσηὲ τῷ καλάμῳ τῆς προφητείας ἠνίξατο· ἐπιστράφηθι, Ἰσραὴλ, ἐπὶ τὸν Θεόν σου, διότι ἠσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις σου· λάβετε μεθ' ἑαυτῶν λόγους, καὶ ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, περὶ οὗ ταῦτα ὁ Ἀμὼς καὶ οὗτος ἐν προφητεῖαις ἐκήρυττε· τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ· ἐν πά 126 σαι ταῖς πλατεῖαις κοπετός, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαί, οὐαί· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ᾧ ταῦτα καὶ Ἰωὴλ προφήτης ἄριστος καὶ θεολόγος ἐσάλπιζεν· ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστὶ, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, πρὸς ὃν Ἰωνᾶς ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἐμελώδησεν· ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν Ὁβδιὸν ἠνίξατο εἰπών· τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεός τῆ Ἰδουμαίᾳ· ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ Κυρίου, καὶ περιοχὴν εἰς τὰ ἔθνη ἐξαπέστειλεν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὡς ὁ μέγιστος προφήτης Ἀββακούμ, ἰδοὺ τοιαῦτα πρὸ πολλῶν γενεῶν, τὸν Χριστὸν καὶ αὐτὸς θεολογῶν, ἐφθέγγετο· οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς, Κύριε ὁ Θεός ὁ ἅγιος; Καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. Καὶ τὸ ἀπ' ἀρχῆς, Ἰωάννης μετ' ἐκεῖνον ἢ καὶ μετ' ἐκείνου παρίστη· ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ 127 Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεός ἦν ὁ Λόγος, Κύριος ὁ Θεός· καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωμεν. Διὰ τί; Ἐπειδὴ σὺ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀνταποδῶς θάνατον· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, εἰς ὃν ἰδοὺ τοιαῦτα Σοφονίας ἐφθέγγετο· εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, διότι ἐγγὺς ἢ ἡμέρα Κυρίου, διότι ἠτοίμασε Κύριος ὁ Θεός τὴν θυσίαν αὐτοῦ· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν οὐδὲ Μαλαχίας ὁ προφήτης ἠγνόησε· φησὶ δὲ οὗτος· γυναῖκα νεότητός σου μὴ ἐγκαταλίπης· ἀλλ' ἐὰν μισήσας ἐξαποστείλης, λέγει Κύριος

ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὸ ἐνθυμήματά σου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, περὶ οὗ τοιαῦτα προφήτης ἕτερος, Ἀγγαῖος, ἐξέθετο· καὶ ἤκουσε Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλαθιήλ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, καὶ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ, [καὶ] ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ πάντες οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν· 128 εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, <περὶ> οὗ Ζαχαρίας ἐν λέξεσιν, ἰδοὺ, αὐτὸς καὶ τὸ πάθος ἐκήρυξε καὶ τὴν ἀξίαν ἐμήνυσε· καὶ ἤξει Κύριος ὁ Θεός, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οὐκ ἔσται φῶς, οὐχ ἡμέρα, οὐδὲ νύξ, ἀλλὰ πρὸς ἐσπέραν ἔσται φῶς· ὁ γὰρ δρόμος ἡμερινὸς ἐτύγχανεν, οὐχ ἡμέρα· ἢ γὰρ νύξ προσταχθεῖσα τὴν ἡμέραν ὑπεκάλυψε, πρὸς ἐσπέραν δὲ ἐγένετο φῶς· ἢ γὰρ ἡμέρα πάλιν τὸ φῶς τὸ οἰκεῖον ἔλαβεν· εἰς ἐκεῖνον τὴν θεολογίαν ἀναγαγεῖν βουλόμενος, ὃν ὁ μέγιστος Ἡσαΐας τηλικαῦτα ἐσάλπισε· Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται καὶ συντρίψει πόλεμον, καὶ ἐπεγερεῖ ζῆλον. Κύριος ὁ Θεὸς πόθεν ἐξελεύσεται; Ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Πατρὸς ἐξελεύσεται, καὶ οὐκ ἀναχωρήσει. Ἐξελεύσεται δὲ τῇ σαρκί, μενεῖ δὲ τῇ θεότητι· καὶ συντρίψει πόλεμον τῇ δυνάμει τοῦ σταυροῦ, ἐπειδὴ τὸ χαλεπὸν κέντρον τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἔχθρας κατήργησε· καὶ ἐπεγερεῖ ζῆλον, ὃν οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων ἔνεκεν τῶν σημείων καὶ τῶν θαυμάτων ὑπέμειναν. 129 Ἐπεγερεῖ δὲ κατὰ τίνος; Κατὰ τῶν βασκαινόντων, καὶ διὰ τοῦτο βλασφημούντων· βλάβην γὰρ οὐδεμίαν ὁ βλασφημηθεὶς περὶ τὴν δόξαν τὴν οἰκείαν ὑπέμεινε. Μαρτυρεῖ δὲ τῶν ἀποστόλων ὁ σύλλογος· μαρτυρεῖ τῶν ἀλιέων ἢ δόξα· μαρτυρεῖ τῶν ἀγραμμάτων ἢ φωνή· μαρτυρεῖ τῶν ἀπαιδευτῶν ὁ λόγος· μαρτυρεῖ τῶν σολοικιστῶν τὰ πανταχοῦ κεκρατηκότα δόγματα. Ἐδραμον τὴν οἰκουμένην, σχῆμα φέροντες πτωχοῦ, πλοῦτον δὲ παρ' αὐτῶν οἱ βασιλεῖς ἐδανείζοντο. Μαρτυρεῖ τῆς Ἐκκλησίας ὁ πόθος· μαρτυρεῖ τοῦ ἱερέως ὁ ἀγαθὸς σκοπός, ὅτι βιάζεται τῆς σαρκὸς τὴν ἀσθένειαν καὶ παθῶν οὐ φροντίζει, ἵνα μιμῆσθαι τραύματα, καὶ τὰ βραβεῖα κτήσεται· ὁ γὰρ συμπάσχων, εἰκότως συνδοξάζεται, ὁ ὑπομένων συμβασιλεῦσαι κεκλήρωται. Μηδεὶς ἀπατήση κενοῖς λόγοις· οὐκ ἔστι λαβεῖν ἐν ἀνέσει τὸν στέφανον, οὐδὲ ἐν τρυφῇ τὸ βραβεῖον τὸ βασιλικὸν δέξασθαι· διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Σὺ δὲ πάντως ἐρεῖς· οὐκ ἔστι κινδύνων ὁ καιρός· οὐ διώκουσιν οἱ βασιλεῖς, ἀλλὰ τούναντίον στεφανοῦσι τὴν Ἐκκλησίαν, δοξάζουσι τοὺς ἱερεῖς, ἀλείφουσι τὸν 130 λαὸν καὶ τοῖς ἀλιεῦσι τρέχουσι· δορυφοροῦσιν οἱ ἄρχοντες τὸ τοῦ Πνεύματος θέατρον· οἱ δῆμοι μεθ' ἡμῶν τῶν πιστῶν εἰσι, καὶ τῶν ἀγαθῶν μετασχεῖν τῶν ἡμετέρων εὔχονται. Τίς τοίνυν ἢ θλίψις, ἐπερωτᾷς. Τρυφῶσι πάντες, ἡμεῖς δὲ νηστεύομεν. Τῷ ἰδρῶτι λούεσθε, καὶ τῷ λόγῳ παραχωρεῖν μου οὐκ ἀνέχεσθε. Ἐστηκότες κεκμήκατε, καὶ φλύαρον οὐ καλεῖτε τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ τούναντίον ὁ πόθος ἀκμάζει, ἢ ἀγάπη προστίθεται, ἢ προσευχὴ διπλάσιον, μᾶλλον δὲ πολυπλάσιον γίνεται, δυναμωθῆναι τὸ σκεῦος τὸ ὀστράκινον, καθαρθῆναι τὸ ἀγγεῖον τὸ πήλινον, γλῶσσαν σαθρὰν ἀναπλασθῆναι τῷ Πνεύματι. Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.